

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Zorginkoopovereenkomst: De rechtsverhouding tussen de zorgverzekeraar en de zorgaanbieder in contractenrechtelijk perspectief

Oever, H.A. ten

Citation

Oever, H. A. ten. (2023, October 26). *Zorginkoopovereenkomst: De rechtsverhouding tussen de zorgverzekeraar en de zorgaanbieder in contractenrechtelijk perspectief*. Meijers-reeks. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3655405>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3655405>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Zorginkoopovereenkomst

De rechtsverhouding tussen de
zorgverzekeraar en de zorgaanbieder
in contractenrechtelijk perspectief

H.A. TEN OEVER

Zorgverzekeraars sluiten ten behoeve van ruim driekwart van hun verzekerden zorginkoopovereenkomsten met zorgaanbieders over de aan verzekerden te verlenen zorg. Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw is onder de invloed van marktdenken de contractsvrijheid in de zorginkoopverhouding stapsgewijs vergroot, zodat zorgverzekeraars de rol van ‘doelmatige, klantgerichte regisseurs van zorg’ kunnen vervullen. Als eindverantwoordelijke voor de publieke belangen van toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg bepaalt de overheid in een gewijzigd, maar nog altijd omvangrijk, regelgevend kader de randvoorwaarden voor de werking van het zorgverzekeringsstelsel en houdt zij toezicht.

De rechten en verplichtingen van zorgverzekeraars en zorgaanbieders in dit gemengde publiek-privaatrechtelijke kader zijn het onderwerp van dit onderzoek. De zorginkoopovereenkomst wordt civielrechtelijk geduid, op zichzelf en in verhouding tot de zorgverzekering en de geneeskundige behandelingsovereenkomst. *Zorginkoopovereenkomst* biedt een analyse van de doorwerking van regelgeving, zoals de Zorgverzekeringswet en de Wet marktordening gezondheidszorg, de daarop gebaseerde lagere regelgeving en de uitoefening van de bevoegdheden van de Nederlandse Zorgautoriteit bij aanmerkelijke marktmacht in de (pre-)contractuele verhouding. Getoetst wordt of zorgverzekeraars aanbestedende diensten zijn. De hoedanigheid van de zorgverzekeraar wordt gekenschetst en onderzocht wordt welke invloed in de rechtspraak aan die hoedanigheid en aan de betrokkenheid van publieke belangen wordt toegekend en welke invloed daaraan zou moeten worden toegekend.

Dit is een boek in de Meijers-reeks. De reeks valt onder verantwoordelijkheid van het E.M. Meijers Instituut voor Rechtswetenschappelijk onderzoek van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Het onderzoek werd verricht in het kader van het facultaire onderzoeksprogramma ‘Coherent Privaatrecht’.

Zorginkoopovereenkomst

De rechtsverhouding tussen de
zorgverzekeraar en de zorgaanbieder
in contractenrechtelijk perspectief

Zorginkoopovereenkomst

De rechtsverhouding tussen de
zorgverzekeraar en de zorgaanbieder
in contractenrechtelijk perspectief

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van rector magnificus prof.dr.ir. H. Bijl,
volgens besluit van het college voor promoties
te verdedigen op donderdag 26 oktober 2023
klokke 16.15 uur

door

Henriëtte Antje ten Oever

geboren te Wageningen

in 1985

Promotor: prof. mr. H.J. Snijders
Co-promotor: mr. dr. I.S.J. Houben

Promotiecommissie: prof. mr. J.M. Hebly
prof. mr. Jac. Hijma
mr. dr. W.I. Koelewijn (Universiteit van Amsterdam)
prof. dr. mr. V. Mak
prof. mr. dr. J.G. Sijmons (Universiteit Utrecht)

Opmaak: AlphaZet prepress, Bodegraven

© 2023 H.A. ten Oever | Boom juridisch

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor zover het maken van reprografische vervoelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatien- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-94-6212-859-0
ISBN 978-94-0011-339-8 (e-book)
NUR 820

www.boomjuridisch.nl

Inhoudsopgave

LIJST VAN AFKORTINGEN

XVII

1	INLEIDING	1
1.1	Introductie	1
1.1.1	De zorginkoopovereenkomst	1
1.1.2	Plan van behandeling	3
1.2	Achtergrond: naar een stelsel van gereguleerde marktwerking	4
1.2.1	De medewerkersovereenkomst en het ontstaan van het ziekenfondssysteem	4
1.2.2	Centrale aanbodsturing	10
1.2.3	Naar vraagsturing en gereguleerde marktwerking	12
1.2.4	Uitwerking: marktwerking in een publiekrechtelijk kader	16
1.3	Verkenning en uitgangspunten: toepassing van het contractenrecht in het zorgstelsel	24
1.3.1	Van een top-down benadering naar een contractenrechtelijk perspectief	24
1.3.2	Doorwerking van regelgeving	26
1.3.3	Publieke belangen	26
1.3.4	De hoedanigheid van de zorgverzekeraar	27
1.3.4.1	Algemeen	27
1.3.4.2	Geen bestuursorganen	28
1.3.4.3	Aanbestedende diensten?	31
1.3.4.4	Differentiatie bij de toepassing van contractenrecht	31
1.4	Opzet van het onderzoek	35
1.4.1	Vraagstelling en afbakening	35
1.4.2	Opbouw van dit boek	40
1.4.3	Relevantie	41
1.4.4	Methode en verantwoording	42
1.5	Terminologie en verdere afbakening	44
1.5.1	Zorginkoopovereenkomst	44
1.5.2	Zorgverzekeraar, zorgaanbieder, patiënt, verzekerde	45
1.5.3	Zorginkoop ter uitvoering van de Zvw	46
1.5.4	Zvw zorg en aanvullende zorg	49
1.5.5	Zorginkoop ten behoeve van natura- en restitutieverzekerden	50
1.5.6	Zorginkoopovereenkomst vs betaalovereenkomst	50
1.5.7	Geen arbeidsovereenkomst	51
1.5.8	Bestudeerde contractstukken	52

2	REGELGEVING ZORGSTELSEL: CAPITA SELECTA	53
2.1	Inleiding	53
2.2	Zorgverzekering, verzekerde pakket en zorgplicht	54
2.2.1	De zorgverzekeringsovereenkomst	54
2.2.2	Het verzekerde risico en de te verzekeren prestaties: hoofdpijnen	56
2.2.2.1	Het verzekerde risico en de inhoud en omvang van het verzekerde pakket	56
2.2.2.2	Art. 11 en 12 Zvw: natura, restitutie en gecontracteerde zorg	61
2.2.2.3	Art. 13 lid 1 Zvw: vergoeding voor niet- gecontracteerde zorg	64
2.2.2.4	Art. 13 lid 5 Zvw: beëindiging van de zorginkoop- overeenkomst	69
2.2.3	De 'zorgplicht' van de zorgverzekeraar nader geduid	69
2.2.3.1	Zorg in natura: verkenning	69
2.2.3.2	Eigen visie	70
2.2.3.3	Uitwerking: beschikbaarheid, toegankelijkheid en geschiktheid	72
2.2.3.4	Kwaliteit en culpa in eligendo	76
2.2.3.5	Restitutieaanspraak en bemiddelingsplicht	80
2.2.3.6	Restitutieaanspraak met beperking tot gecontracteerde zorgaanbieders	82
2.3	Verbod van misbruik van een economische machtspositie	83
2.3.1	Introductie; belang voor het onderzoek	83
2.3.2	Economische machtspositie en misbruik	85
2.4	Handhaving bij aanmerkelijke marktmacht door de NZa	88
2.4.1	De AMM-bevoegdheid; algemeen	88
2.4.1.1	Art. 47 en 48 Wmg	88
2.4.1.2	De verplichtingen	90
2.4.1.3	Contractuele gevolgen van AMM-verplichtingen	92
2.4.1.4	Verhouding tot algemeen en ander sectorspecifiek mededingingsrecht	93
2.4.2	Uitoefening van de AMM-bevoegdheid: art. 3 lid 4 Wmg en beleid	94
2.4.2.1	Het consumentenbelang voorop	94
2.4.2.2	Beleidsregel en toelichting: algemeen	95
2.4.2.3	Machtspositie, marktafbakening en AMM	96
2.4.2.4	(Potentiële) mededingingsproblemen	98
2.4.2.5	Proportionaliteit	104
2.4.2.6	Prioriteit	105
2.4.3	Beschikkingenpraktijk	106
2.4.4	Evaluatie en wetsvoorstel	110
2.5	De regelgevende bevoegdheid van art. 45 Wmg	113
2.5.1	Art. 45 Wmg	113
2.5.2	Voorwaarden voor toepassing van art. 45 Wmg	114

2.5.3	Verhouding tot de AMM-bevoegdheid	115
2.5.4	Regulering met het oog op transparantie en concurrentie	117
2.6	Samenvatting	118
2.6.1	Inleiding	118
2.6.2	Zorgverzekering, verzekerde pakket en zorgplicht	118
2.6.3	Art. 13 lid 1 en 13 lid 5 Zvw	120
2.6.4	Verbod van misbruik van een economische machtspositie	121
2.6.5	Het AMM-toezicht en de regelgevende bevoegdheid van de NZa	122
3	ZIJN ZORGVERZEKERAARS AANBESTEDENDE DIENSTEN?	125
3.1	Inleiding	125
3.1.1	Introductie en aanpak	125
3.1.2	Hoofdpijnen van het begrip 'publiekrechtelijke instelling'	127
3.1.3	Zorgverzekeraars: verkenning en afbakening	130
3.2	Het afhankelijkheidscriterium: overheidsfinanciering	133
3.2.1	Betekenis van de financieringsvoorwaarde	133
3.2.1.1	De rechtspraak van het Europese Hof van Justitie	133
3.2.1.2	Vervolg: <i>Bayerischer Rundfunk</i> en <i>Oymanns/AOK</i> nader bezien	136
3.2.2	Toepassing op zorgverzekeraars	139
3.2.2.1	Inkomsten van zorgverzekeraars en het Uitgavenplafond zorg	139
3.2.2.2	Vereveningsbijdrage, inkomensafhankelijke bijdrage en 50%-regel	142
3.2.2.3	Risicoverevening	145
3.2.2.4	De Nederlandse rechtspraak	147
3.2.2.5	De vereveningsbijdrage is overheidsfinanciering	151
3.2.2.6	De premies	153
3.3	Behoeften (van algemeen belang) anders dan van commerciële aard	155
3.3.1	Betekenis van 'anders dan van commerciële aard'	155
3.3.1.1	De richtlijn en de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie: overzicht, relevante criteria	155
3.3.1.2	Vervolg: concurrentiesituatie	158
3.3.1.3	Vervolg: winstoogmerk	159
3.3.1.4	Vervolg: dragen van met de activiteit verbonden economische risico's	161
3.3.1.5	Vervolg: overheidsfinanciering	162
3.3.2	Toepassing op zorgverzekeraars	164
3.3.2.1	De Nederlandse rechtspraak	164
3.3.2.2	Concurrentie en marktvoorwaarden	172
3.3.2.3	Geen winstoogmerk	174
3.3.2.4	Economisch risico	176
3.3.2.5	Overheidsfinanciering	179
3.3.2.6	Tussenconclusie: anders dan van commerciële aard	180

3.4	Conclusie	180
3.4.1	Algemeen	180
3.4.2	De financieringsvoorwaarde	181
3.4.3	Anders dan van commerciële aard	182
4	PRECONTRACTUELE FASE	185
4.1	Inleiding	185
4.1.1	Introductie	185
4.1.2	Overzicht, afbakening en plan van behandeling	185
4.1.3	Totstandkomingsprocedures en selectieve inkoop	188
4.2	Regelgeving, handhaving en het contract	190
4.2.1	De Zvw	190
4.2.1.1	Art. 12 Zvw: contracteerplicht	190
4.2.1.2	Art. 11 Zvw en de precontractuele positie van de zorgaanbieder; inleiding	191
4.2.1.3	De relativiteit van art. 11 lid 3 en 4 Zvw	194
4.2.1.4	Toepassingsbereik VGZ c.s./Nutricia c.s.	197
4.2.1.5	Verplichtingen op grond van art. 11 Zvw voor de zorgaanbieder?	200
4.2.2	Transparantie van het zorginkoopproces	200
4.2.2.1	Chronologisch overzicht	200
4.2.2.2	Regulering van het totstandkomingsproces, niet de inhoud	201
4.2.2.3	Good contracting practices	201
4.2.2.4	Regeling Transparantie zorginkoopproces Zvw	204
4.2.2.5	De inhoud van de regeling nader beschouwd	207
4.2.2.6	Bestuursrechtelijke handhaving	210
4.2.2.7	Contractenrechtelijke betekenis	212
4.2.3	Mededingingstoezicht in de precontractuele fase	215
4.2.3.1	AMM-toezicht van de NZa	215
4.2.3.2	Handhaving door de ACM	222
4.2.4	Soft law	223
4.2.4.1	Gedragscodes Goed Zorgverzekeraarschap	223
4.2.4.2	Bestuurlijk akkoorden	225
4.3	Aan de totstandkomingsprocedure te stellen eisen	226
4.3.1	Uitgangspunt en aanpak	226
4.3.2	Het niet-onderhandelbare aanbod	228
4.3.2.1	In beginsel geen onderhandelingsplicht	228
4.3.2.2	Zorgvuldigheidseisen: mededingingsrecht	233
4.3.2.3	Zorgvuldigheidseisen: burgerlijk recht, aanbestedingsrechtelijke beginselen, Zvw	235
4.3.3	Vastgelopen en afgebroken onderhandelingen	240
4.3.4	Toepassing van de beginstelen van aanbestedingsrecht	245
4.3.4.1	Inleiding	245
4.3.4.2	Aanbesteding en aanbestedingsrechtelijke beginselen	246

4.3.4.3	Wat eraan voorafging: <i>RZG/ConforMed</i> en precontractuele redelijkheid en billijkheid	248
4.3.4.4	<i>KLM/CCC</i>	250
4.3.4.5	Toepassing van aanbestedingsrechtelijke beginselen op zorgverzekeraars na <i>KLM/CCC</i> ; rechtspraak	253
4.3.4.6	Vervolg: de hoedanigheid van de zorgverzekeraar	259
4.3.5	Kwaliteitscriteria: rechtmatigheid en redelijkheid	261
4.3.6	Weigering overeenkomst vanwege (vermoeden van) eerdere tekortkoming	268
4.4	Synthese en conclusie	271
4.4.1	Algemeen en uitgangspunt	271
4.4.2	Doorwerking van regelgeving	273
4.4.3	Bijzondere zorgvuldigheidseisen	276
5	OMSCHRIJVING, KARAKTERISTIEKEN EN KWALIFICATIE VAN DE ZORGINKOOPOVEREENKOMST	281
5.1	Inleiding	281
5.2	Analyse van algemene inkoopvoorwaarden, uniforme bepalingen en voorbeeldcontracten: verantwoording	283
5.2.1	De bestudeerde contractstukken	283
5.2.2	Karakter van de stukken en functie ten behoeve van het onderzoek	285
5.2.3	Selectie van contractstukken opgesteld door zorgverzekeraars	286
5.2.4	Geüniformeerde bepalingen, contractstukken hulpmiddelen en vervoer	288
5.3	Omschrijving van de overeenkomst en kernverplichtingen	290
5.3.1	Omschrijving van de zorginkoopovereenkomst	290
5.3.1.1	Omschrijving in de bestudeerde stukken	290
5.3.1.2	Eigen omschrijving	293
5.3.2	Kernverplichtingen en overige verplichtingen	294
5.3.2.1	Overzicht	294
5.3.2.2	Volumenormen en omzetplafonds	296
5.3.2.3	Informatieplichten en privacyregels	297
5.3.2.4	Declaratie- en betaalvoorwaarden	298
5.3.2.5	Vrijwaring en beroepsaansprakelijkheidsverzekering	299
5.3.2.6	Toepasselijk recht en geschillenbeslechting	299
5.3.2.7	Wijziging van de overeenkomst en/of inkoopvoorwaarden	300
5.3.2.8	Overige	301
5.4	Algemene civielrechtelijke karakteristieken	302
5.4.1	Duurovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd?	302
5.4.2	Wederkerigheid, natura en restitutie	303

5.4.3	Een hulpovereenkomst	306
5.4.4	Geen voorovereenkomst of raamovereenkomst	308
5.5	Kwalificatie als een in Boek 7 BW benoemde overeenkomst?	309
5.5.1	Algemeen	309
5.5.1.1	Uitleg en kwalificatie	309
5.5.1.2	Onbenoemde, benoemde en gemengde overeenkomsten; analogische toepassing	312
5.5.1.3	Zorginkoop: wet, parlementaire geschiedenis, rechtspraak, literatuur en naamgeving	316
5.5.2	Verplichting tot feitelijk handelen; toepassing bepalingen lastgeving	318
5.5.2.1	Plan van behandeling vervolg	318
5.5.2.2	Hoofdverplichting tot feitelijk handelen: geen lastgeving	319
5.5.2.3	Overeenkomstige toepassing bepalingen lastgeving	319
5.5.3	Opdracht, aanneming van werk, bewaarneming en koop	321
5.5.3.1	De 'geneeskundige behandelingsovereenkomst' als leidraad	321
5.5.3.2	Toepassingsbereik van afdeling 7.7.5 BW	323
5.5.3.3	Vervolg; toets omschrijving opdracht	325
5.5.3.4	Toets verplichtingen van de opdrachtnemer	326
5.5.3.5	Toets verplichtingen van de opdrachtgever	329
5.5.3.6	Toets overige bepalingen	330
5.5.3.7	Tussenconclusie	331
5.5.3.8	Aanneming van werk	332
5.5.3.9	Bewaarneming	335
5.5.3.10	Koop: gebruik van hulpzaken en levering van farmaceutische zorg	337
5.5.4	Hulpmiddelenzorg, ambulancevervoer en zittend ziekenvervoer	339
5.5.4.1	De zorginkoopovereenkomst met betrekking tot hulpmiddelenzorg	339
5.5.4.2	Richtlijnen voor kwalificatie	341
5.5.4.3	Ambulancevervoer en zittend ziekenvervoer	343
5.6	Conclusie	346
6	DE VERHOUDING VAN DE ZORGINKOOPOVEREENKOMST TOT DE ZORG- VERZEKERING EN GENEESKUNDIGE BEHANDELINGSVERHOUDING	351
6.1	Inleiding	351
6.1.1	Introductie	351
6.1.2	Plan van behandeling	353
6.2	De behandelingsovereenkomst in het naturamodel	354
6.2.1	Een behandelingsovereenkomst tussen verzekerde en zorgaanbieder	354
6.2.2	Geen behandelingsovereenkomst tussen verzekerde en zorgverzekeraar	357

6.3	Het derdenbeding en de voorovereenkomst	361
6.3.1	Functie: een afdwingbaar recht op zorg en het sluitend maken van de driehoek	361
6.3.2	Verplicht art. 11 Zvw tot het verschaffen van een afdwingbaar recht op zorg?	363
6.3.3	Aannemelijkheid van een voorovereenkomst	364
6.3.4	Aannemelijkheid van een derdenbeding	366
6.3.5	Beroep van de derde op art. 3:36 BW en op onrechtmatige daad	370
6.4	Meerpartijenovereenkomst?	372
6.4.1	Meerpartijenovereenkomst na aanvaarding van een derdenbeding	372
6.4.2	Geen meerpartijenovereenkomst anderszins	374
6.5	Samenhangende rechtsverhoudingen	377
6.5.1	Drie samenhangende rechtsverhoudingen	377
6.5.2	Vervolg: samenhang en relativiteit van wettelijke normen	381
6.6	De betalingsplicht van de zorgverzekeraar in driehoeksperspectief	387
6.6.1	Relevantie van de oorsprong van de betalingsplicht en de praktijk	387
6.6.2	Betaling voor aan naturaverzekerden verleende zorg	389
6.6.3	Restitutieaanspraak en zorginkoopovereenkomst	390
6.6.4	Betaling op grond van een betaalovereenkomst	394
6.6.5	Geen contract: restitutieaanspraak of art. 13 Zvw vordering	396
6.7	Eigen bijdrage en eigen risico: regelgeving en contractsvrijheid	397
6.7.1	De wettelijke verplichting tot betaling van een eigen bijdrage	397
6.7.2	Het eigen risico	398
6.8	Conclusie	401
7	DOORWERKING VAN REGELGEVING IN DE HOOFDVERBINTENISSEN EN UITLEG	407
7.1	Inleiding	407
7.2	Uitleg van zorginkoopovereenkomsten; een geobjectiveerde maatstaf?	408
7.2.1	Uitleg algemeen en plan van behandeling	408
7.2.1.1	<i>Haviltex</i> , objectivering, CAO-norm	408
7.2.1.2	Plan van behandeling	410
7.2.2	Uitleg van zorginkoopovereenkomsten	410
7.2.2.1	Uitleg van een op basis van onderhandelingen tot stand gekomen overeenkomst	410
7.2.2.2	Uitleg van bepalingen in standaardcontracten en algemene voorwaarden	412
7.2.2.3	Uitleg contra-proferentem, onderzoekspllicht en de Regeling Transparantie zorginkoopproces Zvw	414

7.2.2.4	Uitleg van in de overeenkomst geïncorporeerde bepalingen uit het zorginkoopbeleid	418
7.2.2.5	De betrokkenheid van verzekerden	420
7.2.2.6	Uitleg na een (vrijwillige) aanbestedingsprocedure	422
7.2.2.7	Tussenconclusie	424
7.3	Doorwerking van regelgeving in overeenkomsten: algemeen	425
7.3.1	Plan van behandeling	425
7.3.2	Uitleg	426
7.3.3	Gebondenheid en rechtsgevolgen	429
7.3.4	Aanvulling op grond van de wet	431
7.3.5	Inhoudstoetsing	433
7.3.6	Nietigheid vanwege strijd met de openbare orde	437
7.3.7	Onrechtmatige daad en onverschuldigde betaling	441
7.4	Omschrijving van de te verlenen zorg en prestatieregulering	442
7.5	De te verlenen zorg, kwaliteits- en aanbodregulering	446
7.5.1	Contract en regelgeving, uitleg en aanvulling	446
7.5.2	Beperking van de contractsvrijheid, sancties	448
7.6	De te verlenen zorg, de Zvw en het Besluit zorgverzekering	451
7.6.1	Contract, Zvw, uitleg en aanvulling	451
7.6.2	Beperking van de contractsvrijheid en sancties	453
7.6.3	Vervolg: contractsvrijheid en de stand van de wetenschap en praktijk	455
7.7	Betaling van het tarief, tariefregulering en het begrenzingsinstrument	457
7.7.1	De hoogte van de tarieven en tariefregulering	457
7.7.1.1	Beperking van de contractsvrijheid, uitleg en aanvulling	457
7.7.1.2	Het overeenkomen van een tarief of prestatie in strijd met de Wmg en de geldigheid van de overeenkomst	460
7.7.2	Het begrenzingsinstrument en de contractsvrijheid	468
7.8	Ontstaansmoment en opeisbaarheid van de vordering tot betaling en tarief- en declaratieregulering	470
7.8.1	Inleiding	470
7.8.2	Ontstaansmoment en opeisbaarheid in de bestudeerde stukken en regelgeving	472
7.8.3	Ontstaansmoment en faillissement	474
7.8.4	<i>Famed/Kreikamp q.q.</i> : vorderingen uit hoofde van de behandelingsverhouding	475
7.8.5	<i>Famed/Kreikamp q.q.</i> : vorderingen op grond van zorginkoopovereenkomsten	481
7.8.6	Opeisbaarheid van de vordering tot betaling	484
7.9	Toezicht op de inhoud van zorginkoopovereenkomsten	485
7.9.1	De ACM	485
7.9.2	De NZA	485

7.10 Conclusie	489
8 CONTROLE EN TEKORTKOMING IN DE NAKOMING	497
8.1 Inleiding, verkenning en afbakening	497
8.1.1 Inleiding	497
8.1.1.1 Introductie	497
8.1.1.2 Plan van behandeling	498
8.1.2 Tekortkoming zijdens zorgverzekeraar, patiëntenstop en boycot	498
8.1.3 Tekortkoming zijdens zorgaanbieder, begripsomschrijvingen	502
8.1.3.1 Tekortkoming zijdens zorgaanbieder: kwaliteit en wettelijk omschreven controles	502
8.1.3.2 Formele controle, materiële controle en fraudeonderzoek	506
8.1.3.3 De begrippen rechtmatigheid en doelmatigheid: intermezzo	510
8.1.3.4 Vervolg: inhoud overeenkomst, controle en sancties bij tekortkoming	512
8.1.3.5 Inhoud overeenkomst: overige beëindigingsgronden en gevolgen	514
8.2 Regelgeving en contract	515
8.2.1 Relevante regelgeving en contractuele binding daaraan: algemeen	515
8.2.2 Zvw en Wmg	518
8.2.3 Lagere regelgeving: grondslag en achtergrond	520
8.2.4 Vervolg: een wettelijke plicht of taak; de aangifteplicht	522
8.2.4.1 Inleiding	522
8.2.4.2 Rol van de zorgverzekeraar, maatschappelijk belang	522
8.2.4.3 Verboden en verplichtingen, wettelijke taak	525
8.2.4.4 Vervolg: aangifteplicht voor ambtsmisdriften	526
8.2.4.5 Rol van de zorgaanbieder	528
8.2.5 De Regeling zorgverzekering en het Protocol materiële controle	529
8.2.5.1 Algemeen	529
8.2.5.2 De Regeling zorgverzekering	530
8.2.5.3 Het protocol materiële controle ZN	533
8.2.6 De Nrcaz en het Accountantsprotocol	535
8.3 Verloop van het controleproces	539
8.3.1 Inleiding	539
8.3.2 Materiële controle: subsidiariteit algemeen	539
8.3.3 Selectie zorgaanbieder voor detailcontrole: benchmark en motiveringsplicht	539
8.3.4 Sancties op niet meewerken aan een materiële controle	542
8.3.5 Medewerking aan detailcontrole na onvoldoende inlichtingen	545

8.3.6	Medewerking aan fraudeonderzoek; bevindingen enquête; omvang fraudeonderzoek	546
8.3.7	Hoor en wederhoor	550
8.4	Stoppen van betaling en toewijzing van een geldvordering in kort geding	553
8.4.1	Inleiding	553
8.4.2	Wel een zorginkoopovereenkomst; kort geding	554
8.4.3	Geen zorginkoopovereenkomst; opschorting en rechtsverhouding	555
8.4.4	Geen zorginkoopovereenkomst; wettelijke taak en belangenafweging	558
8.5	De vordering tot terugbetaling van reeds uitbetaalde declaraties	561
8.5.1	Rechtsgrond van de vordering	561
8.5.2	Relativiteit art. 35 Wmg en regulering verzekerde prestaties	563
8.5.3	Beperking omvang schadevergoeding vanwege verleende zorg	564
8.5.4	Terugvordering naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar	567
8.5.6	Bewijs van de omvang van de vordering op basis van extrapolatie van een steekproef	572
8.5.7	Geen recht op terugvordering bij schending controleplan	576
8.6	Uitsluiting van een toekomstige overeenkomst	577
8.7	Art. 13 lid 5 Zvw	580
8.7.1	Beroep van de zorgaanbieder op art. 13 lid 5 Zvw	580
8.7.2	Verdere uitleg van de bepaling	582
8.8	Samenvatting en synthese	586
8.8.1	Algemeen en plan van behandeling	586
8.8.2	Gebondenheid en doorwerking	587
8.8.3	Inhoud van de regelgeving	588
8.8.4	Wisselwerking contract en regelgeving	589
8.8.5	Wettelijke taak en plicht, publieke en maatschappelijke belangen	591
8.8.6	Zorgvuldigheidseisen bij de uitvoering van controles	593
8.8.7	Overig: contractsweigering als remedie en 13 lid 5 Zvw	594
9	SLOTBESCHOUWING	597
9.1	Inleiding en plan van behandeling	597
9.2	Civielrechtelijke duiding	598
9.2.1	Omschrijving, karakteristieken en kwalificatie	598
9.2.2	De verhouding van de zorginkoopovereenkomst tot de zorgverzekering en de geneeskundige behandelingsovereenkomst	600
9.3	Doorwerking van regelgeving	603
9.3.1	Een sterk gereguleerd landschap; uitgangspunt en implicaties	603

9.3.2 Doorwerkingsmechanismen	603
9.3.3 Evaluatie, aandachtspunten en aanbevelingen	604
9.3.4 Toepassing van het aanbestedingsrecht	608
9.3.5 Publiekrechtelijke handhaving	609
9.4 Publieke belangen en de hoedanigheid van de zorgverzekeraar	610
9.4.1 Rechtspraak	610
9.4.2 De hoedanigheid van de zorgverzekeraar: grond voor bijzondere zorgvuldigheidseisen?	612
9.4.3 De zorgvuldigheidseisen en de verdere ontwikkeling daarvan	616
SUMMARY	619
LITERATUUR	635
CONTRACTSTUKKEN EN VERSLAGGEVING ZORGVERZEKERAARS EN ZORGAANBIEDERS	663
RECHTSPRAAK	665
CURRICULUM VITAE	679

Lijst van afkortingen

AA	Ars Aequi
AB	Rechtspraak Bestuursrecht
A-G	advocaat-generaal
ABRvS	Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
ACM	Autoriteit Consument en Markt
AMM	aanmerkelijke marktmacht
ArA	Arbeidsrechtelijke Annotaties
AR	ArbeidsRecht
Aw 2012	Aanbestedingswet 2012
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
Bb	Bedrijfsjuridische berichten
BW	Burgerlijk wetboek
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CBb	College van Beroep voor het bedrijfsleven
COTG	Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg
COZ	Stichting Centraal Orgaan Ziekenhuistarieven
CVZ	College voor Zorgverzekeringen
DBC	diagnose-behandelcombinatie
DNB	De Nederlandsche Bank
EG-Verdrag	Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
FMS	Federatie Medisch Specialisten
GCPs	Good Contracting Practices
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
GJ	Gezondheidszorg Jurisprudentie
GS	Groene Serie
HR	Hoge Raad der Nederlanden
HvJ EG	Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
HvJ EU	Hof van Justitie van de Europese Unie
IGJ	Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IVESCR	Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten
IZA	Integraal Zorgakkoord
JAAN	Jurisprudentie Aanbestedingsrecht
JAR	Jurisprudentie Arbeidsrecht
JGR	Jurisprudentie Geneesmiddelenrecht
JIN	Jurisprudentie in Nederland

JOR	Jurisprudentie Onderneming & Recht
k.g.	kort geding
KNMG	Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
KNMP	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie
M&M	Markt & Mededinging
MSZ	medisch specialistische zorg
MvA	memorie van antwoord
MvT	memorie van toelichting
MvV	Maandblad voor Vermogensrecht
Mw	Mededingingswet
NAI	Nederlandse Arbitrage Instituut
NFU	Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
NJF	Nederlandse Jurisprudentie Feitenrechtspraak civiele uitspraken
NMa	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NMvA	nadere memorie van antwoord
Nrcaz	Nadere regel controle en administratie zorgverzekeraars
NTBR	Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht
NtER	Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht
NTHR	Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht
NMG	Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
NV	nota naar aanleiding van het verslag
NvT	nota van toelichting
NVZ	Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen
NZa	Nederlandse zorgautoriteit
O&A	Overheid en Aansprakelijkheid
O&F	Onderneming en Financiering
Pb.	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen/ Europese Unie
RAV	Rechtspraak Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
Rb.	rechtbank
RMThemis	Rechtsgeleerd Magazijn Themis
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
RvdW	Rechtspraak van de Week
RVS	Raad voor de Volksgezondheid & Samenleving
RZA	Rechtspraak Zorgverzekering c.a.
SEH	Spoedeisende Eerste Hulp
SEW	Tijdschrift voor Europees en Economisch recht
SKGZ	Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen

Sr	Wetboek van Strafrecht
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering
T&C	Tekst & Commentaar
TvGR	Tijdschrift voor Gezondheidsrecht
TA	Tijdschrift Aanbestedingsrecht en Staatssteun
TBR	Tijdschrift voor Bouwrecht
USZ	Uitspraken Sociale Zekerheid
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
VWS	(ministerie van) Volksgezondheid, Welzijn en Sport
vzr.	voorzieningenrechter
Wbmv	Wet op bijzondere medische verrichtingen
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
WED	Wet op de economische delicten
Wet BIG	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg
WHOZ	Wet herziening overeenkomstenstelsel zorg
Wkkgz	Wet kwaliteit klachten en geschillen zorg
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmg	Wet marktordening gezondheidszorg
Wmo 2015	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WPNR	Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie
WR	Tijdschrift voor Huurrecht
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
WTG	Wet tarieven gezondheidszorg
WTG Expres	Wet tot wijziging van de WTG in verband met experimenten, prestatiebekostiging en enige andere maatregelen
Wtza	Wet toetreding zorgaanbieders
Wtzi	Wet toelating zorginstellingen
WZV	Wet ziekenhuisvoorzieningen
Zfw	Ziekenfondswet
ZiN	Zorginstituut Nederland
ZIP	Zorg & recht in Praktijk
ZKN	Zelfstandige Klinieken Nederland
ZN	Zorgverzekeraars Nederland
Zvw	Zorgverzekeringswet

